

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2010-2011

25 JANVIER 2011

Proposition de résolution relative à l'entreprenariat féminin

(Déposée par M. Jacques Brotchi
et Mme Dominique Tilmans)

DÉVELOPPEMENTS

Il existe aujourd'hui, en matière d'entreprenariat féminin, un écart important entre notre pays et d'autres, comme le Canada, l'Italie, le Royaume-Uni ou les États-Unis, qui ont mis en place dans les années 1970 une politique offensive pour développer l'entreprenariat féminin.

Au cours des dernières décennies, l'un des bouleversements socioéconomiques les plus fondamentaux est celui de l'augmentation constante du nombre de femmes qui travaillent.

La plus grande participation des femmes au travail entraîne des revenus supplémentaires pour la famille, une plus grande disponibilité et qualification des travailleurs, des cotisations sociales et des rentrées fiscales supplémentaires, ainsi qu'une diminution des dépenses sociales.

À la différence de la génération de nos parents indépendants, qui consacraient une grande part de leur temps à leur activité professionnelle, la génération des femmes actives est aujourd'hui caractérisée par l'envie de ne plus « sacrifier » la vie de famille et de tout réussir : une vie professionnelle épanouissante et une vie de famille équilibrée.

L'entreprenariat au féminin est un formidable réservoir de croissance. Au niveau de l'activité indépendante des femmes en Belgique, on constate qu'environ 46 000 femmes se sont lancées dans une activité et qu'elles représentent 30 % des indépendants. Assez bien représentées dans les professions libérales, elles sont pourtant seulement 28 % des actionnaires de société et parmi elles, il n'y a que 14 % d'actionnaires majoritaires. Il faut aussi souligner que 91 % des conjoints aidants sont des femmes.

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2010-2011

25 JANUARI 2011

Voorstel van resolutie betreffende het vrouwelijk ondernemerschap

(Ingediend door de heer Jacques Brotchi
en mevrouw Dominique Tilmans)

TOELICHTING

Er gaapt vandaag, wat het vrouwelijk ondernemerschap betreft, een belangrijke kloof tussen ons land en andere landen, zoals Canada, Italië, het Verenigd Koninkrijk of de Verenigde Staten, die in de jaren 1970 een offensief beleid ter ontwikkeling van het vrouwelijk ondernemerschap hebben gevoerd.

Eén van de fundamenteelste sociaal-economische omwentelingen van de laatste decennia is de aanhoudende toename van het aantal werkende vrouwen.

De grotere arbeidsparticipatie van vrouwen levert bijkomende inkomsten voor het gezin op, een betere beschikbaarheid en kwalificatie van de werknemers, bijkomende sociale bijdragen en belastingontvangsten, alsook een daling van de sociale uitgaven.

Anders dan de generatie van onze zelfstandige ouders, die een groot deel van hun tijd aan hun beroepsactiviteit besteedden, is de hedendaagse generatie actieve vrouwen niet meer bereid het gezinsleven «op te offeren» en wil ze op alle fronten succesvol zijn : vrouwen van nu willen een verrijkend beroepsleven en een evenwichtig gezinsleven.

Het vrouwelijk ondernemerschap biedt een formidabel groeipotentieel. In België hebben ongeveer 46 000 vrouwen een activiteit als zelfstandige opgestart, waardoor ze 30 % van de zelfstandigen vertegenwoordigen. In de vrije beroepen zijn ze vrij goed vertegenwoordigd, maar slechts 28 % van de aandeelhouders van vennootschappen zijn vrouwen en daarvan is amper 14 % meerderheidsaandeelhouder. Het dient ook onderstreept dat 91 % van de meewerkende echtgenoten vrouwen zijn.

Le pourcentage de 30 % de femmes indépendantes est stable depuis des années et ce, dans toute l'Europe. On ne parvient pas à l'améliorer de façon notable.

Pourquoi une si faible proportion de femmes indépendantes ? Trois freins principaux semblent se dégager :

1° la crainte d'un statut social précaire;

2° l'absence de structures d'accueil de la petite enfance suffisantes;

3° le manque de confiance des femmes en leurs capacités et les difficultés d'accès à l'information et aux structures de soutien.

On constate notamment que lorsque les femmes envisagent de fonder une famille, ou lorsqu'elles regrettent de ne pouvoir se consacrer davantage à leurs enfants, elles ont tendance à se retirer de l'activité indépendante, à la recherche d'un statut estimé plus « protecteur », sacrifiant par là même leur carrière au profit de leurs enfants, faute d'autres solutions... Il faut améliorer les possibilités de mieux concilier vie privée et vie professionnelle.

La première piste consiste donc à améliorer le statut social des travailleurs indépendants, ce qui est chose faite en de nombreux aspects, puisqu'il a été fortement revalorisé ces dernières années.

Le statut social offre désormais une protection sociale forte : devenir indépendant est désormais une option qui ne devrait en principe plus être freinée par les risques sociaux encourus.

Les structures d'accueil doivent absolument être améliorées afin d'aider les indépendantes — qui gèrent malheureusement toujours davantage les enfants que leurs conjoints — à assurer une garde efficace et sûre de leurs enfants lorsque leur activité professionnelle l'exige.

Ainsi à l'avenir, les femmes oseront devenir « leur propre patron » ou poursuivre leur activité d'indépendant après une naissance par exemple.

En ce qui concerne le soutien spécifiques « femmes », il faut soutenir les réseaux de femmes, apportant un appui aux femmes indépendantes et candidates indépendantes, à l'instar de la FCEB (Femmes chefs d'entreprises belges) par exemple.

Jacques BROTCHI.
Dominique TILMANS.

*
* *

In heel Europa is het percentage van 30 % vrouwelijke zelfstandigen reeds jarenlang stabiel. Men slaagt er niet in het beduidend te verhogen.

Waarom zijn er zo weinig vrouwelijke zelfstandigen ? Ze worden hoofdzakelijk afgeremd door drie factoren :

1° een onzeker sociaal statuut schrikt hen af;

2° er zijn onvoldoende opvangstructuren voor kleine kinderen;

3° vrouwen hebben onvoldoende zelfvertrouwen en krijgen moeilijk toegang tot informatie en tot ondersteunende structuren.

Wanneer vrouwen eraan denken een gezin te stichten of wanneer ze betreuren niet meer tijd te kunnen besteden aan hun kinderen, hebben ze de neiging hun zelfstandige activiteit op te geven en op zoek te gaan naar een statuut waarvan verondersteld wordt dat het meer « zekerheid » biedt. Meteen offeren ze hun loopbaan op voor hun kinderen, bij gebrek aan andere oplossingen... De mogelijkheden om privé-leven en beroepsleven beter met elkaar te verzoenen, moeten worden verbeterd.

De eerste mogelijkheid is dus het sociaal statuut van de zelfstandigen te verbeteren, wat in heel wat aspecten gebeurd is, aangezien het de jongste jaren sterk is opgewaardeerd.

Voortaan biedt het sociaal statuut een sterke sociale bescherming : zelfstandig worden is voortaan een keuze die in principe niet meer mag worden afgeremd door de sociale risico's die men loopt.

Om de vrouwelijke zelfstandigen — die helaas nog vaker voor de kinderen zorgen dan hun echtgenoten — te helpen, moeten de opvangstructuren absoluut worden verbeterd, zodat een efficiënte en veilige kinderopvang kan worden verzekerd wanneer hun beroepsactiviteit dat vereist.

Op die manier zullen vrouwen « eigen baas » durven worden of bijvoorbeeld na een geboorte hun activiteit als zelfstandige durven voortzetten.

Wat de specifieke ondersteuning van vrouwen betreft, moeten de netwerken van vrouwen die vrouwelijke zelfstandigen en kandidaat-zelfstandigen bijstaan, zoals bijvoorbeeld de VVB (Vereniging Vrouwelijke Bedrijfsleiders), worden gesteund.

*
* *

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

Le Sénat,

A. considérant que l'emploi est un des vecteur principal de l'émancipation sociale;

B. considérant que les petites et moyennes entreprises (PME) sont le moteur économique de notre pays;

C. considérant la volonté des femmes de se lancer comme entrepreneur;

D. considérant que cela fait des années que l'on n'arrive pas à faire évoluer de manière positive le pourcentage de femmes indépendantes;

E. vu que le statut social des travailleurs indépendants a été en grande partie réformé pour offrir une meilleure protection,

Demande au gouvernement :

1. d'améliorer les structures de soutien à l'entrepreneuriat féminin par la création d'un centre fédéral pour l'entrepreneuriat féminin, afin de :

- centraliser l'information sur les problématiques spécifiques « femmes » et d'apporter un soutien concret aux femmes indépendantes ou en passe de le devenir;

- diffuser et utiliser les modèles étrangers de « Bonnes pratiques »;

- créer un Portail belge de l'entrepreneuriat féminin, rassemblant les informations éparses;

- créer des outils spécifiques Internet pour favoriser l'échange de conseils entre femmes candidates entrepreneurs (blogs, etc.);

- créer des pépinières d'entreprises féminines avec encouragement fiscal des crèches communes;

2. d'améliorer les structures d'accueil de la petite enfance afin d'aider les femmes au quotidien;

3. d'améliorer l'esprit d'entreprise chez les jeunes filles par :

- l'apprentissage de l'esprit d'entreprise dans les écoles primaires et secondaires;

- des projets de sensibilisation divers;

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Senaat,

A. neemt in overweging dat werkgelegenheid een van de hoofdvectoren van maatschappelijke emancipatie is;

B. wijst erop dat de kleine en middelgrote ondernemingen (KMO) de economische motor van ons land zijn;

C. wijst erop dat vrouwen de wil hebben om ondernemer te worden;

D. wijst erop dat men er reeds jaren niet in slaagt het percentage vrouwelijke zelfstandigen in positieve zin te veranderen;

E. wijst erop dat het sociaal statuut van de zelfstandigen grotendeels hervormd werd om meer bescherming te bieden,

Vraagt de regering :

1. de structuren ter ondersteuning van het vrouwelijk ondernemerschap te verbeteren door de oprichting van een federaal centrum voor vrouwelijk ondernemerschap, om :

- de informatie over de specifiek « vrouwelijke » problematiek te centraliseren en vrouwen die zelfstandige zijn of het worden concreet te ondersteunen;

- de buitenlandse modellen van « best practices » te verspreiden en te gebruiken;

- een Belgische portaalsite van het vrouwelijk ondernemerschap tot stand te brengen, waar de verspreide informatie wordt verzameld;

- specifieke internettools tot stand te brengen ter bevordering van de uitwisseling van adviezen onder vrouwen die ondernemer willen worden (blogs, enz.);

- starterscentra voor vrouwelijke ondernemers op te richten waarbij gemeenschappelijke kinderdagverblijven fiscaal worden aangemoedigd;

2. de opvangstructuren voor kleine kinderen te verbeteren om de vrouwen in het dagelijks leven te helpen;

3. de ondernemingszin bij jonge meisjes aan te wakkeren door :

- de ondernemingszin in de lagere en middelbare scholen bij te brengen;

- diverse bewustmakingsprojecten;

4. de travailler sur une formation adaptée aux spécificités féminines, par :

- la création de certificats de validation des compétences orientées femmes et «femmes rentrantes»;

- le lancement de système de formations à une activité d'indépendante à domicile, qui offrent une flexibilité de nature à favoriser la conciliation entre la vie privée et la vie professionnelle;

- le soutien des organismes qui forment et accompagnent les candidates entrepreneurs;

- les groupes de formation composés d'un nombre équilibré et suffisant de femmes, particulièrement dans des couches moins «formées»;

- la création de cours *online* de création d'entreprise (programme ELFE ou «*thuiswerk*»);

- l'accompagnement pré et post création spécifiques;

5. d'encourager le mentorat féminin via les réseaux de femmes indépendantes;

6. de soutenir les réseaux de femmes;

7. de donner une visibilité aux travailleuses indépendantes, de sensibiliser la population et de valoriser des «*role models*» représentant la femme d'entreprise moderne, via :

- le soutien du futur réseau européen «d'ambassadrices» en Belgique;

- la diffusion d'informations sur les femmes «modèles»;

8. d'encourager les «mamans entrepreneurs» et notamment favoriser le travail à domicile par des mesures fiscales ou autres;

9. d'augmenter le nombre de femmes TI, et particulièrement dans les domaines où elles sont sous-représentées (sciences, technologies, chefs d'entreprises, etc.) par une sensibilisation et l'éducation, notamment :

- dans les écoles, encourager l'orientation des filles vers des carrières scientifiques;

- de développer des programmes universitaires de type *spin off* comportant des femmes;

- de sensibiliser des acteurs à l'entreprenariat à la problématique «féminine» (comptables, guichets d'entreprises, etc.);

- de soutenir les entreprises qui encouragent leurs employées à lancer leur entreprise ou qui prennent des

4. werk te maken van een opleiding die aangepast is aan de behoeften van vrouwen, door :

- het in het leven roepen van certificaten ter erkenning van vrouw- en «herintreedster»-gerichte competenties;

- het opstarten van een stelsel van opleidingen aan huis in een activiteit als zelfstandige, die de flexibiliteit bieden om privé-leven en beroepsleven met elkaar te verzoenen;

- de ondersteuning van instellingen die kandidaat-onderneemsters opleiden en begeleiden;

- opleidingsgroepen samen te stellen met een evenwichtig en toereikend aantal vrouwen, vooral in minder «opgeleide» bevolkingslagen;

- het tot stand brengen van *online*-cursussen voor de opstart van ondernemingen (ELFE-programma of thuiswerk);

- specifieke begeleiding voor en na de opstart;

5. het coachen door vrouwen via de netwerken van vrouwelijke zelfstandigen aan te moedigen;

6. de vrouwendnetwerken te ondersteunen;

7. de vrouwelijke zelfstandigen zichtbaar te maken, de bevolking bewust te maken en de «*role models*» van de moderne, ondernemende vrouw te valoriseren, aan de hand van :

- de ondersteuning van het toekomstig Europees netwerk van «ambassadrices» in België;

- de verspreiding van informatie over vrouwen met een voorbeeldfunctie;

8. de «moeders-onderneemsters» aan te moedigen en onder andere het thuiswerk te bevorderen door fiscale of andere maatregelen;

9. het aantal IT-vrouwen op te voeren, vooral in de domeinen waarin ze ondervertegenwoordigd zijn (wetenschappen, technologie, bedrijfsleiders, enz.) door bewustmaking en het onderwijs, meer bepaald :

- in de scholen de doorstroming van meisjes naar wetenschappelijke richtingen aanmoedigen;

- universitaire programma's ontwikkelen van het spin off-type waarbij vrouwen betrokken zijn;

- de actoren van het ondernemerschap bewustmaken van de «vrouwenproblematiek» (boekhouders, ondernemingsloketten, enz.);

- ondernemingen steunen die hun werknemers stimuleren om hun eigen onderneming op te starten of

mesures spécifiques femmes pour améliorer la qualité de vie en entreprise

10. de viser à donner une indépendance financière plus importante en encourageant les femmes à se lancer dans des domaines porteurs et non pas se cantonner dans des activités orientées services (soins, aides aux personnes, Horeca, etc.);

11. d'améliorer la phase de transition du passage entre la phase de statut de salariée ou de chômeuse à celle de travailleur indépendant par :

- des mesures «emploi»;
- le soutien des coopératives d'activités;
- l'octroi d'avantages pour femmes travaillant en pépinière d'entreprises;

12. d'améliorer le financement des projets féminins, via :

- «*business angels*»;
- les activités de micro crédit;

13. d'améliorer les régimes matrimoniaux plus favorables (exemple : adoption généralisée du régime de la séparation de biens pure et simple avec clause de participation aux acquêts, etc.).

1er décembre 2010.

Jacques BROTCHI.
Dominique TILMANS.

die specifiek vrouwgerichte maatregelen nemen om de kwaliteit van het bedrijfsleven te verbeteren;

10. ernaar te streven meer financiële onafhankelijkheid te geven door vrouwen aan te moedigen in groeisectoren te starten en zich niet te beperken tot activiteiten in de dienstensector (zorg, hulp aan personen, Horeca, enz.);

11. de overgangsfase van de overstap van het statuut van loontrekker of werkloze naar dat van zelfstandige te verbeteren door :

- «werkgelegenheidsmaatregelen»;
- steun aan coöperatieven;
- het toeekennen van voordelen aan vrouwen die in starterscentra werken;

12. de financiering van projecten van vrouwen te verbeteren, door middel van :

- «*business angels*»;
- activiteiten inzake microkrediet;

13. de gunstige huwelijksvermogensstelsels te verbeteren (bijvoorbeeld : veralgemening van de scheiding van goederen, met een beding van deelneming in de aanwinsten, enz.).

1 december 2010.